

Udsigt over Landhuusholdningssekskabets Forhandlinger fra 1ste Julii 1822 til ultimum Junii 1828.

Den seneste Beretning om Selskabets Virken er meddeelt i disse Tidenders 5te Bind 3die Hefte og gaaer til Slutningen af Junii 1822. Som Fortsættelse heraf skal vorde meddeelt en Efterretning om det Vigtigste af hvad der i Selskabet er forhandlet i de fra den Tid forløbne 6 Aar. Men førend vi skride til den sædvanlige Beretning for hvert Aar især, ville vi forudstikke en Oversigt over det, der især i Hoved-Gjenstandene for Selskabets Virksomhed er i det Hele udrettet i det sidste Decennium, da vi haabe, at Fremstillingen derved vil vinde i Interesse, ogsaa med Hensyn til, at der her vil findes omtalt paa eet Sted, istedetfor stykkeviis, hvad der i Løbet af dette Tidsrum er virket for enkelte vigtige Anliggender.

Først bør berøres den noget forandrede Retning, der er givet Selskabets Virkemaade i den senere Tid. Omtrent i de første 50 Aar af sin Tilværelse søgte det nemlig især at opnaae sit Niemed næsten alene ved at udlove og tildele

Præmier for mangehaande specielle Gjenstande. Men i de senere Aar har Selskabet seet sig opfordret til at inddrage de fleste af disse Præmier, ei blot for at kunne mere udeelt anvende sin Kraft paa saa Gjenstande af større Vigtighed og som nærmere angik dets Hovedformaal: Agerdyrkingens Fremme, men ogsaa fordi Selskabet, af adskillige Erfaringer, havde Grund til at befrygte, at Hensigten med Præmiernes Tilkjendelse, ved at hædre det første Foretagende at opmuntre til lignende, ofte forfeiledes, og at man derimod i de fleste Tilfælde snarere turde haabe at fremme gavnlig Virksomhed ved Understøttelser til at faae den i Gang.

En Undtagelse herfra maatte, efter Sagens Natur, finde Sted ved de saakaldte theoretiske Materier, eller Udarbejdelser over opgivne eller selvvalgte Emner; ligesom fra Selskabets Dprettelse anvendes stedse Præmier (Medailler eller Penge) til Belønning for de Forfattere, hvis Arbejder findes meest fyldestgjørende.

Ogsaa hvor man underrettes om Foretagender, som, selv i en mindre Kreds, bære Præg af ualmindelig Flid og Anstrængelse i de vigtigste Grene af Landoeconomie og den indenlandske Industrie, unblader Selskabet ikke, ligesom tilforn, at tildele de Bedkommende en Præmie enten i Penge eller ved et Bæger eller en Medaille.

Som sædvanligt udstæber Selskabet endnu aarligen igjennem Statstidenden en Bekjendtgjærelse om sine theoretiske Priismaterier og om de udlovede Understøttelser til og Præmier for praktiske Foretagender, samt en Bekjendtgjærelse om de i det forløbne Aar tildeelte Understøttelser og Præmier. Disse aarlige Efterretninger blive desuden separat trykte og omsendte til Geistligheden i alle Landets Egne, for dessnarere at komme til Almuens Kundskab. Af Bekjendtgjærelsen om udlovede Understøttelser ic. lod man i 1828 tage et saa tilstrækkeligt Antal særskilte Aftryk, at omtrent hvert Pastorat kunde erholde eet.

Mange af de theoretiske Opgaver, som i Løbet af de sidste 10 Aar have været udsatte, ere igjen indbragne, enten som tilfredsstillende besvarede eller fordi man maatte mistvivle om at faae de opgivne Problemer løste paa en fyldestgjørende Maade. Til de sidste hørte Opgaven til "en Anviisning til Dvægets hensigtsmæssige Behandling og Fodring i enhver Periode, tilligemed Raad for saadanne Sygdomme, som oftest indtræffe og som ved hurtig Hjælp kunne hæves", for hvilken Opgaves Besvarelse Hs. Majestæt havde igjennem Selskabet udsat en Belønning af 100 Spec. Fremdeles Opgaverne "om Aarsagerne til de ferske Vandbeholdningers Formindskelse", samt angaaende "en Udvikling af

Karsfagerne til Kornprisernes dybe Fald og af de Forholdsregler, som maatte være at tage for at afværge de uheldige Virkninger paa Landets Ballance af denne store Priisforandring". De Priismaterier, som i nogle Aar have været og endnu ere udsatte, ere følgende: for Haandbøger i den danske Zoologie og Mineralogie; Skjøndt disse Præmier i adskillige Aar forgjæves have været udsatte, saa har man dog ei villet inddrage dem, da saadanne Haandbøger baade i videnskabelig og praktisk Henseende vilde være saare vigtige og for National-Litteraturen hædrende; Hornemanns i Botaniken er derpaa et Exempel. Fremdeles er udsat Præmie for en Afhandling over de Følger, der hidtil have viist sig af Naturaltiendens Forvandling til faste Afgifter, med Forslag til at gjøre Tiendebestemmelserne sikkrere og mere afpassede til de forskjellige Forhold, som kunne indtræde, saavel som mindre bekostelige; — for en Anviisning til et Saltraffinaderies Anlæg i det Store; og for en Anviisning til den røde engelske Chesterosts Tilberedning.

Et af de vigtigste og, som man tør haabe, følgerigeste Bidrag til Fædrenelandets oekonomiske Litteratur, hvortil Selskabet har medvirket, ere de under dets Bestyrelse udkommende Beskrivelser over Amtene. Det var ved Hans Majestæts allernaadigste Resol. af 28 Julii 1821, at

Selskabets Forslag om at tilveiebringe en fuldstændig Oversigt over Landvæsenets og Agerdyrkingens Tilstand i de danske Provindser, vandt allernaadigst Bifald. Hvad der foreløbigen maatte skee til Udførelsen af dette vigtige Hverv, var at indhente Besvarelse paa de statistiske, oekonomiske Spørgsmaal, som allernaadigst vare approberede (see nye landoekonomiske Tidender 5te B. 3 H. p. 362 ff.) og som bleve omsendte til de i Landets forskjellige Egne bosatte Mænd, som af Dverøvrighederne vare i den Hensigt blevne Selskabet foreslagne. Fra de fleste af disse Mænd ere meer eller mindre indholdsrige Svar indløbne; dog vare kun saa saa udførlige og tilfredsstillende, som det kunde ønskes; fra nogle Egne ere Besvarelsene ganske udeblevne. Selskabet indsaae derfor at man ikke kunde tænke paa at faae dem ordnede og sammendragne til et Heelt, omfattende alle de danske Provindser, førend fuldstændigere Materialier vare tilveiebragte. Derfor fandt Selskabet det rigtigst at faae de indkomne Besvarelser for det første samlede og udgivne for hvert Amt især, ved Mænd, som Selskabet dertil udvælger og som ved Omreiser i det paagjeldende Amt maatte indhente de manglende Dplysninger, hvilke man formodede lode sig snarest tilveiebringe ved Undersøgelser paa Stedet og ved Hjælp af mundtlige Meddelelser, ligesom og de muligt feilagtige Relationer kunde

paa den Raade bedst berigtiges. — Naar saaledes for det første hvert Amt bliver beskrevet for sig, vil Arbeidet ikke blot vinde i Fuldstændighed og Nøiagtighed, men ogsaa i praktisk Brugbarhed formedelst den fleersidige Anskuelse af forskjellige Bearbejdere. Denne Fremgangsmaade stemmer ogsaa overeens med den Plan, som det under Navnet board of agriculture bekjendte, af Baronet Sinclair stiftede Institut i England fulgte ved dette Lands Beskrivelse i oekonomisk Henseende; de fra alle Rigets Egne, paa udsendte Spørgsmaal, indkomne Beretninger lod Institutet bekjendtgjøre ved Trykken i 47 Octavbind for England og 30 Bind for Skotland, foruden 7 Bind i 4to. — Der kan vel indvendes herimod, at Arbeidet vil blive temmelig vidtløftigt, naar hvert Amt beskrives for sig, ligesom dette maaskee vil give Anledning til nogle Gjensagelser, eftersom det, der kan svares paa adskillige af de opgivne Spørgsmaal ikke kan være meget forskjelligt i de forskjellige Amter. Men foruden at saadanne specielle Beskrivelser have særdeles Interesse for dem, som boe i de respective Districter, maa denne Indvending bortfalde ved Betragtningen om hvad det Hele vinder ved at drøstes af flere for Sagen interesserte Forfattere. Værkets successive Udgivelse har desuden det Gode med sig, at de tidligere Beskrivelser kunne give de sildigere Bearbejdere adskill-

lige Binf til nyttige Undersøgelser, de ellers ikke havde anstillet. — Ut det, der saaledes leveres, imidlertid ikke er noget systematisk Heelt, men en Materialsamling til et saadant, kan ikke geraade Arbeidet til Skam, da, som sagt, en sliq Samling er en nødvendig Betingelse for det systematiske Værk. — Med nogle af Sjællands Amter, fra hvilke Besvar. elserne tidligst vare indkomne, gjorde Selskabet Begyndelsen. Det første Stykke af dette, ved Selskabets Foranstaltning, besørge de "Bidrag til Kundskab om de danske Provindsers nærværende Tilstand i økonomisk Henseende", udkom i Trykken i Aaret 1826 og indeholder Veile Amts Beskrivelse, forfattet af Landvæsens Commissair C. Dalgas; 14 Ark stor 8vo, foruden Fortale og Indholdsliste; det andet og tredje Stykke, som angaae respective Randers og Aarhus Amter og ere forfattede hiint af Selskabets Secretair J. C. Hald, og dette af Prof., Dr. J. H. Bredsdorff, udkom begge i 1827; det første er 14 Ark, det sidste 8 Ark, hvoraf de 4 ere tabellariske Oversigter. — Det fjerde Stykke, Beskrivelsen over Hjørring Amt (21 Ark), ved Kammerjunker, Amtsforvalter Brinck Seidelin, er nu færdigt fra Pressen. De fleste øvrige jydskke Amter saavel som et Amt i Sjælland ere allerede bereiste og Beskrivelserne derover under Arbeide. I Selskabets Fortale til det første Stykke hedder det blandt andet: "I

Henseende til denne Redaction, da har man anseet det rigtigst, ikke at paalægge Forfatterne noget Baand paa deres Utringer om de Puncter i Landøkonomien, hvorom der stundom strides, men lade enhver Forfatter saavel derfor, som for sine statistiske Meddelelser, selv staae til Ansvar. Denne udtrykkelige Erklæring er saa meget mere nødvendig, som der i Beskrivelserne vist villes findes forskjellige, hverandre modsatte, Ideer og Synsmaader."

Til Bestridelsen af de Udgifter, som denne Foranstaltning medfører, saasom Diætpenge, Reiseomkostninger og Forfatter-Honorarium for dem, til hvem Redactionen betroes, har Hs. Majestæt Kongen, paa det Kongl. Rentekammers Foresøgning, ved Resolut. af 6te Junii 1827 allernaadigst bevilget Selskabet et Tilskud af indtil 400 Rbd. aarligen af Finantsklassen.

* * *

Hos den danske Landalmue har Lyft til Læse-ning altid været mærkelig, og at den har tiltaget, er en af det forbedrede Skolevæsens frugtbringende Følger. At give denne Lyft en rigtig Retning, er en Sag af stor Vigtighed, og som Selskabet ikke har tabt af Sigte, ved de aarlige Uddelelser af Bøger til de smaae Laanebogsamlinger for Almuen, hvilke Tid efter anden anmeldes for Selskabet. De Bøger, som herfra gives Almuen i Hænde, ere enten af økonomisk

Indhold, hvorved Bondestanden kan veiledes til at faae udvidet Kundskab om sin Haandtering, og derved lidt efter lidt udvide sit Erhverv til sit eget og Statens Bedste; eller af historisk Indhold, for at vække Kjærlighed til Fædrelandet, ved at vise hvad patriotiske Forsædre have udrettet, og hvad Landets Regenter have gjort for Under-saatternes Bedste; eller Opbyggelses-Skrifter baade til Opmuntring i Lyse og til Trøst i mørke Tider.

Paa offentlig Bekostning blev i Aaret 1822 anskaffet og igjennem Selskabet uddeelt blandt Bondestanden 500 Exemplarer af Landvæsens-Commis'sair Dalgas's i samme Aar udgivne Priis-skrift: "Forsøg til en kort og fattelig Lærebog i Agerbruget til Afbenyttelse for den danske Bonde." For egen Regning har Selskabet desuden kjøbt og bortskjænket endeel Exemplarer af dette Skrift. I 1824 blev for Kongl. Regning anskaffet og overladt Selskabet til Uddeling 1600 Exemplarer af Professor C. Viborgs Veiledning til en bedre Hesteavl. Af de af Mechanicus Winstrup udgivne Afbildninger af de bedste og nyeste Agerdyrkningsredskaber overdroges Selskabet ligeledes at uddele endeel Exemplarer, anskaffede af det Kongl. Rentekammer.

* * *

Hovedgjenstanden for Selskabets Virken i praktisk Henseende er nu at fremme planmæssig

Drifts Indførelse paa Bønderjorder ved en Vængehjælp til de Bønder, som ville indføre en af dem selv foreslaaet og af Selskabet undersøgt og bifaldet forbedret Dykningsmaade enten efter Wexelbrugers eller det overkaarne Kobbelsbrugs Regler, da en saadan Driftsforandring i de første Aar altid kræver nogen Opoffrelse. Siden Aaret 1818 — efterat Hs. Majestæt af landsfaderlig Omsorg for Agerbrugets Opkomst, havde paa Hs. Excell. Hr. Geheimens Stats- og Finantsminister Nøstings Forestilling, ved Resolution af 3 Junii 1817 allernaadigst skjænket Selskabet den betydelige Sum af 40,000 Rbd. (en Deel af Beholdningen ved den ophævede Commission for Kbhavns Forsyning med Brændsel) med Bestemmelse at anvendes til Gavn for Agerdyrkingen, og at dermed maatte gjøres Begyndelse i Sjælland, — har Selskabet efterhaanden udvalgt ialt 108 Gaardmænd, Skolelærere og Huusmænd til at nyde Deel i Understøttelsen til planmæssig Drift, nemlig: i Kjøbenhavns Amt 20; Frederiksborg Amt 15; Holbeks Amt 17; Sorø Amt 7; Præstø Amt 5; Maribo Amt 5; Odense Amt 3; Svendborg Amt 3; Aalborg A. 3; Thisted Amt 3; Viborg Amt 2; Aarhus Amt 3; Randers Amt 12; Skanderborg Amt 3; Ribe Amt 2; Ringkjøbing Amt 5; af disse 108 Mænd, ere de 84 Gaardmænd, og de 24 deels Skolelærere, deels Huusmænd.

Deels af Renterne af hine 40,000 Rbd., deels af et temporairt Bidrag af 400 Rbd. aarligen, som allernaadigst er tillagt Selskabet af Finantsklassen til at fremme Bønderjorders planmæssige Drift, og deels af sine egne Midler, bestrider det disse Understøttelser; Totalbeløbet af dem, der til det nævnte Antal Landboere ere udloveede i de 11 Aar fra 1818 til 1828 inclus. udgjør 27,500 Rbd., hvoraf hidtil er udbetalt circa 22,000 Rbd. Den almindelige Understøttelse for Brugeren af en heel Bondegaard er 300 Rbd., og for de mindre Jordlobbers Dyrkere 100 til 150 Rbd. Pengene udbetales ikke paa eengang, men i Løbet af 5 Aar (fra Begyndelsen af i Løbet af 3 Aar), og for at Selskabet kan være des sikrere paa, at de anvendes efter Bestemmelsen, formaaer det en paalidelig Mand i Nærheden af den Understøttede, til vaage over, at Wilkaarene for Hjælpen nøiagtigen efterkommes, da den i andet Fald inddrages (saaledes som med Enkelte har været Tilfældet) for at komme andre fremadstræbende Agerdyrkere tilgode. — Afgjørelsen af de Ansøgninger, som derom indkomme, har Selskabet overdraget begge sine Agerdyrknings-Commissioner, som i den Anledning aarligen holde en Samling.

Det Spørgsmaal blev mere end eengang opkastet i Selskabet: om det ei var nyttigt at oprette Volsbrug, der kunde tjene til Mønstere.

Endskjøndt man var enig om, at erkjende Gavn-
ligheden deraf, saa maatte man dog afstaae fra
at skride til Iværksættelsen, fornemmelig fordi
dertil maatte anvendes en betydelig Capital,
fordi Exemplet, som gaves ved et saadant Uvls-
brug, kun virkede indenfor en snæver Grændse,
saa at flere behøvedes for at virke Landet rundt;
og endelig fordi Bønderne, paa hvem dog egent-
lig skulde virkes, som oftest ei synderligt lægge
Mærke til det, som ei iværksættes af deres Jevn-
lige, hvis Evner ei overstige deres. — Men det
maatte synes, at den med Mønstergaardene paa-
tænkte Hovedhensigt ogsaa kunde opnaaes ved
hine Understøttelser, hvorved driftige Bønder
sættes i Stand, til at fremstille folgebærdige Ex-
empler.

Efterat der var forløbet over 10 Aar siden
Selskabet begyndte at uddele saadan Understøt-
telse — et Tidsrum, der var tilstrækkeligt til at
vise, om Selskabet ad denne Wei turde haabe
at faae en bedre Dyrkning udbredt blandt Bøn-
derne, ansaaes det af Bigtighed at faae afgjort,
om Selskabet fremdeles skulde vedblive saaledes
at bruge en Deel af sine Midler, eller opgive
Foretagendet som mislykket. Man foreslog der-
for at anmode Mænd, paa hvem man kunde
forlade sig, om at bereise et større eller mindre
District, og eftersee Uvlsbrugene hos de Bønder
eller andre Jordbrugere, der havde faaet Under-

støttelse. Kammerraad Drewsen bereiste Hol-
beks Amt med Selskabets Secretair i Somme-
ren 1828, og efterstaaende er det, som de ved
denne Leilighed bemærkede*).

Meerløse Herred:

1818, Fæste-Gaardmand Andr. Johansen i Steds-
strup, Eskildstrup Sogn . . . 450 Rbd.

Den forestkrevne Drift var fulgt, nemlig: 1)
Havre i Grønjord, 2) fuld Brak, gjødet, 3) Rug
og lidet Hvede, 4) Byg, 5) Erter og Vikker, 6)
Byg eller Havre, med Klevet i 5 Aar. Brak-
marken omhyggeligen behandlet. Forresten god
Sæd. Et lidet Stykke Hør og et lidet Stykke Kar-
toser var saact. Hans Besætning er nu: 7 Heste,
10 Køer, 14 Faar; Gaardens Areal er omtrent
60 Tdr. Land.

1818, Fæste-Gaardmand Peder Hansen i Kirke-
Eskildstrup 300 Rbd.

Hans Drift er: 1) Reenbrak, 2) Rug, 3) Byg,
4) Erter og Kartoser, 5) Havre, 4 Aars Klevet
og Græs. Jorderne vare vel behandlede, navnlig
gen Brakmarken. Han havde et godt Stykke med
Hør efter 6 Skpr. Frøes Udsæd. Et Stykke med
Thimothiegræs stod ret godt. Hans Besætning er,
paa 80 à 90 Tdr. Agerland, 14 Køer, 14 Heste
og Plage, 20 Faar.

*) Ved Navnet paa hver af de Understøttede er til-
føjet det Aar, da Hjælpen bevilgedes saavel som
dennes Beløb.

1822, Fæste-Gaardmand Jans Pedersen i Tere-
løse 300 Rbd.

Driften befandt sig i god Orden efter Frugt-
verelen og Afgrøderne vare frodige. Han holder:
6 Køer, 2 Stude, 8 Ungheveder, 6 Heste, 20 Faar
paa 76 Tdr. Land, hvoraf Halvdelen er temmelig
ringe.

1823, Fæste-Huusmand og Hørbereeder Chr. Bjer-
ring i Dvarmløse, Soderup Sogn 150 Rbd.

Den først foreslaaede Drift var: 1) Hør, 2)
Brak med Vikkehavre, 3) Rug, 4) Kartofler og
Erter, 5) Bng, 3 Aars Udlæg med Klover. Men
da han fandt sin Rugafgrøde temmelig ringe efter
Vikkehavre, har han forandret sin Drift, som nu
er: 1) Kreenbrak, 2) Rug, 3) Kartofler, 4) Bng,
5) Havre, og 3 Aars Klover. Høravlen har han
opgivet og for Bønderne bereber han lidet eller
intet. — Lodden, som er 13 Tdr. Land stor, viste
omhyggelig Dyrkning. Han holder 2 Heste, 4 Køer
og 4 Faar. Hans Have, paa 2 Skpr. Land, er
godt vedligeholdt; deri fandtes endel Frugttræer,
hvoraf nogle forædlede; ogsaa lidet Humle.

Tudse Herred:

1818, Gaardmand Jens Carlsen i Tudse 300 Rbd.

Den foreslaaede og bifaldte Drift var: 1) Havre,
2) Heelbrak, 3) Hvede eller Rug, 4) Bng med
Klover, 5) Klover, 6) Klover og halv Brak til
7) Rug, 8) Erter og Vikker, 9) Bng, 10, 11 og

12) Klover og Græs. Denne Drift havde han fulgt, men Afgrøderne vare ringe undtagen et lidet Stykke Hvede, som stod ret godt. Med Kartoffelavl har han i Aar gjort en liden Begyndelse, men Kartoflerne stode usfelt. Han kan ikke staffe tilstrækkelig Gjødning tilveie; thi skjøndt hans Gaard staaer for $5\frac{1}{2}$ Tdr. Hartkorn og Arealet er 42 Tdr. Land, holder han kun 4 Køer og 4 Heste.

1824, Skolelærer C. Rasmussen i Svinninge

150 Rbd.

Har fulgt Driftsplanen, som er: 1) Vikker gjødede, 2) Byg med Klover, 3) Klover, 4) Rug eller Hvede, 5) Erter eller Kartofler, 6) Byg; Kartoffelavl har han forladt og holder sig i dens Sted til Erterne; han staldfodrer 2 Køer. En vakker lille Have har han anlagt; den var godt vedligeholdt.

Løve Herred:

1820, Selveier-Gaardmand Jens Andersen i Gjerdeløv 300 Rbd.

Den bifaldte Plan, var: 1) Grønlandsbyg, 2) Kartofler, 3) Byg, 4 og 5) Klover, 6) Rug, 7) Kartofler, 8) Byg, 9) Bølgfød. Med Selskabets Samtykke har han nu forandret denne Drift saaledes, at han tager i 4de Aar Erter, 5te Byg, 6te Kartofler, 7de Rug, 8de og 9de Klover. Hans Areal er 52 Tdr. Land og hans faste Besætning 6 Heste og 6 Køer, men om Vinteren holder han desuden efter Angivende over 50 Høveder, som

han fæder. Han havde nu (i Julii Maaned) 26 Sviin paa Stald; Heste og Dvæg vare paa Græs. Hans Stalde befandt^s at kunne rumme det nævnte Antal Kreaturer. Sommerstaldsfodring for Heste og Kær drev han nogle Aar ved Afgrøderne af et lidet Bønge, men har atter forladt den.

1820, Gaardmand Poul Frederiksen i Vedbøe

300 Rbd.

Den foreskrevne Drift har han fulgt; men da hans Jorder ere af meget maadelig Bestaaffenhed, opfyldte med mange Steen, og over Halvdelen neppe værd at dyrke, vare Afgrøderne saare ringe. — Understøttelsen kan man her ansee for spildt.

1821, Arvesæstegaardmand Søren Pedersen i Havsrebjerg 300 Rbd.

Følger den bifaldte Driftsplan, efter hvilken Jorderne, 63 Edr. Land, ere inddeelte i 3 Afdelinger, som dyrkes saaledes: 1ste Afdeling: 1) Kartofler, 2) Byg, 3) Vikkehavre til Staldfoder, 4) Hvede, 5) Erter, 6) Byg, 7) Klover; 2den Afdeling: 1) Vikker i Brak, 2) Rug, 3) Byg, 4) Erter, 5) Havre, 6, 7 og 8) Klover; 3die Afdeling: 1) Brak, 2) Rug, 3) Vikker, 4) Byg, 5, 6, 7 og 8) Løring. — Markerne vare velbehandlede og Afgrøderne fandtes alle rene og gode. Han holder 14 store og smaae Hoveder, 6 Heste og 20 Faar. Lodden er indhegnet. I Haven fandtes Kommen, Humle, adskillige Frugttræer, og Begyndelse til en lille Skovplantning var gjort.

1823, Gaardmand Anders Larsen i Orsløv 300 Rbd.

Driver sin Lod, som er indhegnet og af Areal 42 Tdr. Land, aldeles efter Planen, nemlig: 1) Heelbrak, 2) Rug og Hvede i Gjødning, 3) Byg, 4) $\frac{1}{2}$ Kartofler, $\frac{1}{2}$ Erter, 5) Byg, 6) Havre, 7, 8 og 9) Klover og Græs. Afgrøderne vare fortrinlige og Alt robede roesværdig Flid og Orden. Han holder 6 Køer, 2 Stude, 10 Unghøveder, 6 Heste og 14 Faar. — I Aar har han lagt 45 Tdr. Kartofler, som ere omhyggeligen behandlede.

1824, Gaardmand Niels Jensen i Herløv, Finsderup Sogn. 200 Rbd.

Har i 1826 udflyttet sin Gaard omtrent midt paa Lodden; deri fandtes hensigtsmæssigt indrettede Stalde med Fodergang og Kartoffelkjelder. Nogle Stykker Ungqvæg og et Par Heste stode paa Stald. — Driften var efter Forskriften, nemlig: 1) Heelbrak, 2) Rug, 3) Byg, 4) Kartofler, 5) Byg, 6) Havre med Klover, 7, 8 og 9) Høslæt og Græsning. — Hans Areal er 40 Tdr. Land, hvorpaa han holder: 5 Heste, 11 Høveder, 10 Faar. — Hans ny Haveanlæg paa 3 Ekpr. Land var velbehandlet.

Skippinge Herred:

1822, Fæstegaardmand Ole Pedersen i Holmstrup
300 Rbd.

Den foreskrevne Drift, et 13aarigt Kobbelbrug, var fulgt; Afgrøderne gode i Forhold til det lette
7de Bind's 1ste Heste. (8)

og bakkede Jordsmon; Kartoflerne stode godt; ligesledes et Stykke Spergel og et Stykke Boghvede, som begge Dele vare saaede i Brakladden. Han holder 5 Heste, 10 Køer, 2 Kalve og 20 Faar paa et Areal af 66 Tdr. Land, hvoraf 10 Tdr. Land er Engbund.

Derfor Selskabet, naar til næste Sommer lignende Undersøgelser anstilles i flere Egne, derfra modtager Beretninger, der stemme med den fra Holbeks Amt, saa tør det vist ansee den til Driftshjælp brugte Capital som vel anvendt, og bestyrkes i, fremdeles at virke paa denne Maade.

Blandt de Agerdyrkere paa Holbeks Amt, der have faaet Understøttelse, har kun een forladt Stedet, nemlig Niels Knudsen i Snertinge, som skal have faaet en anden Gaard; kun hos een, Jens Carlsen i Tude, havde Pengene ikke fremmet Volsbruget, og kun hos een, Poul Frederiksen i Bedbye, er Diemedet aldeles ikke opnaet.

Hos Jens Carlsen er intet synderligt udrettet ved Hjælpen, og det fordi ham fattes Foder, og fordi den Drift, han har valgt, og i hvilken Kartofler eller andre Foderplanter ei ere optagne, ikke afhjælper denne Mangel. Hans Lod syntes at maatte kunne bringes til høi Cultur, men den tjener og til Beviis paa, hvor lidet skicket et simpelt Kobbeltbrug, der fattes Eng,

er til at hæve sig ved egen Hjælp. Han var ogsaa blandt de allerførste Bønder, der efter Selskabets Indbydelse meldte sig, og i Førstningen troede Selskabet at burde være mindre streng i sine Fordringer, end det siden blev, da det saae at langt flere Bønder meldte sig, end det kunde understøtte. Silbigere vilde den Drift, hvorpaa han gik ind, neppe været bleven bifalden.

Poul Frederiksen i Bedbye har en Eod, der af Naturen er saa slet, bakket og fyldt med saa store Stene, at det langt overgaaer en Bondes Kræfter, selv ved den Hjælp, han har faaet, at bringe den i Dyrkning og Kraft. Han burde derfor aldrig været anbefalet til Selskabet, da Enhver, der kjendte det Locale, maatte kunne forudsee, at hvad der gaves ham var tabt for Sagen. Dog maa siges til denne Mand's Roes, at han stræber, paa den dyrkede Deel af sin Eod, at gjøre hvad han kan, og saavel han som flere Andre, til hvem den sidste Rest af Pengene alt for Aar siden var betalt, vedbleve at følge den foreskrevne Dyrkningsplan.

Hos Nogle, hvoriblandt især Peder Hansen i Eskildstrup, Jens Andersen i Gierløv og Anders Larsen i Drøsløv, havde Markerne et Udseende, der bevidnede omhyggelig Dyrkning, og at Pengene vare vel anvendte. For Omegnens Almue kunne disse og flere Bønders Eod-

der tjene som Mønsterbrug, og virkeligen sporedes hist og her, at de saaledes givne Exempler havde viist sig virksomme hos Naboerne.

*

*

*

Ved Resolutioner af 1ste Marts og 1ste Dec. 1820 var det allernaadigst overdraget Selskabet at udvælge hvert tredie Aar 12 Reserver, som skulle fritages for Udskrivning til den staaende Hær, for ved Selskabets Omsorg at dannes til bygtige Avlskarle og Agerdyrkere. Paa en af Selskabet indgiven allerunderdanigst Forestilling blev Det, ved Resolution af 28de Dec. 1824, fremdeles forundt Tilladelse til, foruden hine 12 Reserver, endvidere at udtage 6 Reserver hvert tredie Aar i bemeldte Diemed og for tilligè at lade dem oplære i at forfærdige gode Agerdykningsbredskaber.

Det er at haabe, at denne Foranstaltning vil med Tiden blive en af de meest frugtbringende, Selskabet har været saa heldigt at kunne føie til Agerdykningens Opkomst i Fædrelandet. Siden 1820 har Selskabet udvalgt 46 Bønderkarle til Oplærelse; de første 12 ere nævnte i ny landoef. Tid. 5 Bind 3 Hefte p. 372; disse bleve dimitterede, efterat deres 3 Læreaar vare udløbne; de øvrige ere:

Niels Nielsen Lstrup af Allindemagle Sogn, Sorø Amt	} dimitterede den 1ste No- vember 1826.	
Mads Pedersen af Salling, Svendborg Amt		
Jens Peder Arevad af Lauring, Viborg Amt		
Rasmus Jensen Grøttrup af Tønderberg Sogn, Randers Amt		
Peder Pedersen af Schiering, Randers Amt		
Peder Nielsen Schjørring fra Aarhus Amt		
Stephen Jacobsen Langballe fra Aarhus Amt		
Jørgen Sørensen af Hornstrup, Veile Amt		
Anders Andersen Lstrup fra Asserferg Sogn, Randers Amt		} dimitterede den 1ste No- vember 1827.
Jens Hansen af Bigerslev Sogn, Odense Amt		
Michel Johansen af Sønberg Sogn, Thisted Amt	} dimitterede	
Peder Johan Georg Thomsen fra Usdal Sogn, Hjørring Amt		
Jens Jensen fra Taars Sogn, Hjørring Amt		
Søren Jørgensen af Kongsted Sogn, Præstø Amt		

Christen Christensen Troldborg af Løved Sogn, Thisted Amt	} d. 1ste Mai 1828.
Lars Pedersen Aas af Stagstrup Sogn, Thisted Amt	

I Bære ere for nærværende Tid:

Christian Jørgensen af Torbløse, Svendborg
Amt, antagen fra 1ste Novbr. 1825.

Adolph Christian Jørgensen af Marslev, Odense Amt	} Antagne fra 1ste Novbr. 1826.
Johannes Andersen af Ruberg, Hjørring Amt	
Knud Olesen Gade af Humlum Sogn, Ringkjøbing Amt	
Lars Clausen af Stouby, Veile Amt	
Niels Jensen af Hodde, Ribe Amt	
Lars Hansen af Eisebye, Damsholte Sogn paa Møen	

Jens Christensen af Gyrstinge, Sorø Amt	} Antagne i Begyndelsen af Aaret 1827.
Carl Hansen af Høien, Veile Amt	

Johan Georg Mikkelsen Thorning fra Binderslev Sogn, Viborg Amt	} Antagne fra 1ste Novbr. 1827.
Jens Nielsen Sarre af Sporup Sogn, Skanderborg Amt	

Christen Nielsen Estrup af Ulindemagle Sogn, Sorø Amt . . .
 Søren Caspar Johansen af Vesterkjærninge, Svendborg Amt . . .
 Jens Andersen af Dvorning, Viborg Amt
 Henrik Sønnichsen fra Slumstrup, Ringkjøbing Amt
 Niels Sørensen fra Trouelstrup, Lønning Sogn, Skanderborg Amt
 Søren Mikkelsen fra Salling Sogn, Veile Amt
 Jacob Thomasen fra Bielsted, Flinterup Sogn, Sorø Amt . . .

Antagne
 fra
 1ste Mai
 1828.

Uf de ubvalgte Lærlinge ere altsaa ialt 28 dimitterede efterhaanden som deres 3 Læreaar vare udløbne; de fleste af dem have tillige nydt Underviisning (hos en duelig Hjulmand i Nærheden af Hovedstaden) i at gjøre Træarbeidet til forbedrede Agerdyrkningsredskaber. I Læretiden, da Karlene af Selskabet anvises Tjeneste hos nogle af Landets dueligste Agerdyrkere, omflyttes de aarligen blandt disse for at blive bekendte med flere af de fortrinligere Afsbrug og med disse Forskjelligheder efter Egnens eller Provindsens locale Forhold. Ifølge det Kongl. danske Cancellies Resolution af 6te Febr. 1827 ere Lærlingene fritagne for, ved disse Omflytninger at løse Amtspas. — Paa et lykkelig Valg af Lærlingene beroer især Foranstaltning

gens Held, og det er derfor Selskabet kjært at være forvisset om, at næsten alle de hidtil dimitterede udmærkede sig ved godt Memme, Pærvillighed og roesværdig Dpførsel, saa at det er at vente, at naar de faae Uolsbrug at bestyre enten for sig selv (saaledes som allerede er Tilfældet med nogle, der nu ere bosatte som Gaardmænd) eller for Andre, ville de, som driftige og fordomsfrie Agerdyrkere, bringe i Udøvelse hvad de have lært og seet, og derved ei blot gavne sig selv, men tillige fremstille et godt Exempel for Andre. Uagtet Karlene, naar deres Pæretid er udløben, ei længere staae under Selskabets Tilsyn, er det dog paalagt dem, aarlig indtil deres 28de Aar hertil at indberette, i hvad Stilning de befinde sig, og hvad de virke, for at Selskabet kan vide, hvorvidt de opfylde Hensigten med deres Dplærelse. De fleste af hine dimitterede Pærlinge tjene nu som Uolskarle rundt om i Landet, nogle paa de Hs. Majestæt tilhørende Hovedgaarde i Jylland, og at de ere meget søgte til saadanne Pladse, tør vel være det bedste Beviis om deres Dygtighed.

De Mænd, hos hvem Karlene i de senere Aar skifteviis har været og endnu bliver anvist Tjeneste, ere: Inspecteur Conradsen paa Bidstrupgaard ved Roeskilde, Forpagter Bodenhoff sammesteds, Directeur Solten, Eier af Krabbesholm og Lindegaarden, Auktionsdirecteur Lem-

wigh i Esbønderup ved Frederiksborg, Volsbruger S. Drewsen paa Ugershvile ved Kongens Lyngbye, Provst Schack i Sengeløse, Kammerherre Grev Lerche til Lerchenborg, Secretair og Forpagter Schouboe paa Knudtenborg i Volland, Justitsraad Sjelstrup paa Sindinggaard, Provst Krarup i Veirum, Landsoverretsprocurator Smith paa Krogsdal ved Holstebro, Landvæsencommissair Dalgas paa Aldebertsminde ved Veile, Dannebrogsmænd P. N. Knudstrup i Røved Mølle ved Randers. Nogle af disse Mænd have sædvanligen 2 af Lærlingene.

Udskillige af de Bønderkarle, for hvilke Selskabet ikke havde ledige Pladse, ere antagne paa det Kongl. Gods Debierggaard og Riøng, hvor et lignende Antal Karle ere i treaarig Lære for Agerbrug og Hørdyrkning.

*

*

*

Besparelse af Arbeidskraft er af største Vigtighed, men ikke noksom paaagtet i vort Landvæsen; de nyere arbejds sparende Agerdyrkningsredskaber vare hidtil kun lidet bekjendte, især blandt Bondestanden. Hvad der, foruden Fordom mod det Ny, har hindret saadanne Redskabers almindelige Udbredelse, selv i Egne, hvor man kjendte dem, er tildeels deres høiere Priis (en bayleisk Svingsplov med støbt Muldfjel koster her i Staden 30 Rbd., en nordamerikansk Plov 20 Rbd., en Erstirpator henved 40 Rbd.), mueligt ogsaa

Banskfeligheden af at faae dem istandsatte i Provindserne, naar de ved Brugen fordærves. Selskabet bestræber sig derfor nu for, saavidt muligt, at faae saadanne Redskaber udbredte ved at lade dem forsærdige og uddele til driftige, men uformuende Landmænd, især Bønder. I Begyndelsen overlodes Redskaberne, navnlig Plovene, tillaaens, paa Vilkaar, at de efter 2 til 3 Aars Forløb skulde ansees som Vedkommendes Eiendom, naar disse beviste at have gjort hensigtsmæssig Anvendelse deraf. I de sidste Aaringer, efterat Selskabet igjennem offentlige Tidender havde kundgjort, at H. M. Kongen havde sat Selskabet i Stand til at overlade forbedrede Avlingsredskaber, — indløb saa mangfoldige Begjæringer derom saavel fra Godseiere og Andre udenfor Bondestanden, som fra Bønder, at Selskabet fandt sig foranlediget til at tage den Beslutning, i Almindelighed at overlade Redskaberne for en lempelig Betaling, istedetfor at bortskænke dem, ved hvilken Forholdsregel man deels kunde komme Flere til Hjælp, end ellers var muligt, deels være vissere paa at Redskaberne bleve tilbørligen afbenyttede. Blandt Agerdyrkningsredskaber staaer Ploven øverst; den bedste Plov maa altsaa være det Redskab, der maatte ønskes meest udbredt. Da de Plove, som sædvanligen bruges i Danmark, ere saa svære at trække, at dertil behøves 4 à 6 Heste, og

de, i Forhold til den anvendte Kraft, udrette for lidet og ofte flet Arbeide, saa var det vigtigt, at gjøre Agerdyrkerne opmærksomme paa, hvormeget mere og bedre Arbeide der kunde udrettes med et lige Antal Heste ved Hjelp af gode Tøheste. Plove. For større Volsbrug har Selskabet anseet den bayleiske Svingplov for den bedste; og for mindre Volsbrug samt isvrigt for Jorder, der ere opdyrkede, den nordamerikanske Plov, af hvilken Selskabet for henved 10 Aar siden erholdt det første Exemplar fra Philadelphiam. I Henseende til den sidstnævnte Plov bør bemærkes, at efterat Selskabet i Aaret 1824 var blevet underrettet om, at en Mand i Eggen af Holstebro havde anbragt en Forbedring ved denne Plov, hvorved opnaaedes at den lagde Pløisfrimmelen fuldkomnere, og hvilken Forbedring væsentligen bestod i at Plovlegemet var gjort sneprere fortil, og mere aabnet bag til, besluttede Selskabet, som ved Prøve overbeviste sig om det Hensigtsmæssige i denne Forandring, at lade de nordamerikanske Plove, som det siden uddeelte, forfærdige derefter.

*

*

*

At de danske Kornvarer ikke bleve tilbørligen rensede førend de gik i Handelen, nedsatte hidtil deres Værd paa fremmede Markeder til stor Skade for Landet. Kornets Rensning til god Handelsvare er vel egentligen meest Pro-

prietairernes og Kjøbmændenes Sag. Paa disse Sidstes Forstand og Ærlighed kommer det i denne Henseende allermeest an; thi naar de ikke have mere Agtelse for dem selv og bedre Begreb om Handel, end at de, hvilket paa visse Steder skal have været Tilfældet, sammenblande Her og godt Korn, for at faae Qvantiteten fuld, saa vil Producentens Eyst til at levere gode Varer snart fjølnes. Men under nærværende Handelsforhold er det dobbelt nødvendigt, at Alle, som have Indflydelse paa Sagen, anstrænge sig for at skaffe vore Kornvarer mere Anseelse og derved tillige bedre Uffætning og Priis udenlands. At faae afhjulpet det næsten overalt i Provindserne fulte Savn af gode Kornrensningssmaskiner, var derfor ønskeligt, og dertil søger Selskabet ogsaa at bidrage ved at overlade Rensmaskiner til Landmænd i de Egne, som meest trænge dertil, for en betydeligen nedsat Priis og paa Vilkaar at de skulle tjene til fælleds Afbenyttelse for alle de Beboere af et Sogn eller en Landsby, som bidrage til Anskaffelsen ved at sammenskyde Betalingen. De saakaldte Winstrupske Rensmaskiner (med 5 Sold), som bruges paa Amtstuerne, ere anseete for tjenlige; Mechanicus Winstrup leverer dem nu for 40 Rbd. Sølv Stk. til Selskabet, som i Almindelighed igjen overlader dem for 15 til 20 Rbd. Sedler. Af en anden Slags Rensmaskiner, opfundne af Smedkerns

ster Rølle i Mariboe, og som ere ganske fortrinlige til at skaffe endog reen Saaesæd, men koste næsten det tredobbelte mod hiin, har Selskabet ogsaa' overladt nogle Stykker for nedsat Priis; saaledes til nogle Mænd i Randers Eggen 2de Stykker; en har desuden i nogen Tid været hensat paa Randers Amtstue til fri Afbenyttelse for Landmænd. — Til det Kongl. patriot. Selsk. i Fyen har man besørget en saadan Maskine forfærdiget.

Over Antallet af de Ugerdyrkningsredskaber og Rensmaskiner, der ved Selskabet ere uddeelte i Aarene 1820-1828 meddeles her en Fortegnelse:

Til Landmænd i:	Bay- leste Plove.	Kort- ameri- tanke Plove.	Hyp- pylo- ve.	Erstir- pato- rer.	Rens- maski- ner.
Kjøbenhavns Amt	13	5	—	—	4
Frederiksborg Amt	5	4	1	1	2
Solbøks Amt	8	14	2	2	5
Sorø Amt	12	9	2	1	6
Præstø Amt	9	2	1	1	6
Bornholm	4	1	1	—	1
Lolland, Falster og Møen .	9	4	1	2	5
Odense Amt	6	9	1	1	3
Svendborg Amt	4	6	—	1	2
Hjørring Amt	3	1	—	—	1
Nalborg Amt	6	7	1	2	4
Thisted Amt	3	1	—	—	1
Viborg Amt	3	1	1	2	5
Narhuus og Skanderborg A.	5	2	1	2	11
Randers Amt	11	14	—	2	7
Ribe Amt	4	1	—	—	1
Veile Amt	7	1	3	2	1
Ringkjøbing Amt	6	2	1	4	1
Tilsammen	118	84	16	23	66

Desuden har Selskabet overladt for nedsat Priis nogle faa Hestehakker og et Par belgiske Brakharver med skraastillede Tænder.

*

*

*

Høravlen, hvis almindelige Udbredelse kunde spare Landet betydelige Summer, som udgaae for fremmed Hør, vil ikke hos os komme ret i Gang sørend vore Landmænd gives Leilighed til at faae deres raa Hør beredet paa en mere hensigtsmæssig og mindre kostbar Maade, end det kan skee ved de nu brugelige temmelig ufuldkomne Redskaber. For det første har Selskabet ladet forfærdige et Par Hørbrydningsmaskiner (af den større og bedre Slags, der bruges ved Høravlings-Institutet i Kjøng ved Næstved og som der drives ved Hestekraft) og overladt disse til Møller og Dbmd. Wulff i Nebel ved Kolding og Møller Zacho ved Viborg, som befatte sig med Hørbereidning i det Store, og som have indlagt disse Brydemaskiner i deres Vandmøller; fremdeles er en besørget til det Kongl. patriotiske Selskab i Odense. Til Pastor S. S. Blicher i Spentrup ved Hobroe, i hvis Egn Høraavl og Huusklib er i Fremgang, sendte Selskabet i 1827 et Par Brydemaskiner af en mindre Slags. Ligeledes en til Farver Dalgas i Weile, som har en Hørbereidningsanstalt. For Opfindelsen af en forbedret Skjættmaskine, hvorved Tid og Material kunde spares, har der i nogle Aar fra Sel-

skabet været udlovet Præmier. Enkelte have i den Anledning meldt sig, men deres Dybsindelser ere ikke befundne at svare til Hensigten.

* * *

Til alle hine Redskabers Anskaffelse er anvendt omtrent 10,000 Rbdlr., en Sum, som det vilde overstegit Selskabets Evne at udrede ved Siden af sine mange andre Udgifter, dersom ikke Hs. Majestæt Kongen, af Omhu for Agerdyrernes Lær og erkjendende Vigtigheden af saadanne arbejds sparende Redskabers Udbredelse, havde dertil allernaadigst bevilget Selskabet et Bidrag af 600 Rbdlr. aarligen i 6 Aar fra Fonden ad usus publicos. Da Trangen til saadanne Redskaber endnu er stor paa mange Steder, agter Selskabet fremdeles efter Evne at komme fremadstræbende, uformuende Landmænd til Hjælp i denne Henseende.

Efter det Kongl. Rentekammers Anmodning har Selskabet ogsaa besørget forfærdiget endeel Svingplove til Brug paa nogle Kongelige Hovedgaardene i Sylland.

* * *

Banffeligheden ved at faae flige forbedrede Redskaber, navnlig Svingplove, forfærdigede eller istandsatte i Provindserne maa vel bortfalde naar Landmændene først ret erkjende Fordelene ved disse Redskaber; de ville da lade Plove eftergjøre med Muldsjele af Træ, beslaet med

Tjernblif, og da vil Prisen blive lige med, om ikke under de sædvanlige gode Hjulplove. Udbredelsen af saadanne Redskaber vil imidlertid lettes, jo flere duelige Landsbye-Hjulmænd og Smedde der gives. Selskabet lader derfor, som meldt, de af sine Lærlinge, der have Lyst og Haandelag til at bruge Oxen, faae Leilighed til at undervises i at forfærdige Træet til gode Plove, Harver, Erstirpatorer, og tillige godt Bogtøi. Naar de saaledes blandt andet praktisk lære hvorledes en Plov bør være dannet forat arbejde med Anvendelse af mindst mulig Kraft, blive de i Stand til at opdage og afhjælpe mulige Mangler ved de Plove, der falde dem i Hænde. Enkelte af Lærlingene have endog opnaaet særdeles Duelighed i Hjulmandshaandværket, og de fleste af dem, som deri nøde Veiledning, have bragt det dertil, at de paa egen Haand kunne forfærdige Træarbeidet til de vigtigste Redskaber. — Tvende Bønderkarle, som i deres Hjemstavn havde beskæftiget sig med Smedehaandværket, nemlig: Christen Andersen fra Sødring ved Randers og Niels Christian Christensen fra Rindom ved Ringkjøbing, have, efter Selskabets Foranstaltning, været anbragte i nogen Tid hos Lieutenant og Kleinsmedmester Berg her i Staden, som forfærdiger de fleste af de Redskaber, Selskabet uddeler, for i hans Værksted at gjøres nøie bekjendte med dette Arbeide.

Enkelte Landmænd i Provindserne, især i Egne, som ere langt fjernede fra Hovedstaden, have oftere beklaget Savnet af Værksteder, hvorfra hine Redskaber, og fornemmelig gode Svingplove, kunde erholdes uden for stor Uleilighed og Beskostning. Sølieutenant Tetens, Eier af Maren Mølle ved Mariager, meddeelte Selskabet for nogle Aar siden sit Ønske at oprette et saadant Værksted, hvorfra han haabede at kunne levere engelske og nordamerikanske Plove for omtrent det Halve af hvad de koste i Kjøbenhavn. Selskabet greb med Fornøielse denne Leilighed til at medvirke til Iværksættelsen af en saa gavnlig Anstalt, under en saa duelig og virksom Landmands Bestyrelse, og for strax at bringe Sagen i Gang sendte Selskabet ham adskillige Plovjern og tilstod ham desuden et Forskud i Penge til de første Ploves Forfærdigelse, imod at det indeholdtes i Betalingen for de Plove, Selskabet agtede at afkjøbe ham. Nogle amerikanske Plove i færdig Stand har han leveret, og de ere af Selskabet anvendte til Uddeling blandt Agerdyrkere i Jylland. Men formedelst hans siden paafulgte Udnævnelse til Embede, er dette Foretagende, saavidt vides, atter standset. Senere har Kunstdreier Albed i Horsens tilbudet, at ville paa billige Vilkaar forfærdige for trængende Bønder saadanne Agerdyrkningsredskaber, som ansees hensigtsmæssigst og som han kan paa-

tage sig at levere fra sit Værksted, naar Selskabet vil forsyne ham med Modeller dertil. Det har derfor nu underrettet ham om, hvilke Redskaber det anseer for vigtigst at faae udbredte, og foreløbigen sendt ham en af de Winstrupske Rensmaskiner til at arbejde efter.

Paa Forslag af Conferentsraad, Amtmand, Ridder Faye, som underrettede Selskabet om, at Almuen i Thisted Amt syntes at have faaet Lyst til at bruge Svingplove, har Selskabet i Aaret 1824, igjennem ham udlovet en Præmie af 100 Rbdlr. "for de tvende Smede og tvende Hjulmænd i bemeldte Amt, som først, dog inden to Aars Forløb, beviisligen have forfærdiget og affat hver 6 bayleiske Plove, som af Kyndige ere bedømte og befundne gode; hvilken Præmie deles saaledes imellem en Smed og en Hjulmand, at hiin erholder 66 Rbdlr. 4 Mk. og denne 33 Rbdlr. 2 Mk. Selskabet vil desuden skjænke det købte Jern til de to første Plove, som en Smed og en Hjulmand forfærdige, og overlade det til de fire sidste Plove for halv Priis." Til Model sendtes Conferentsraad Faye en bayleisk Plov, som han har ladet udstille. Denne Opfordring er imidlertid bleven frugtesløs.

*

*

*

Da Selskabet indsaae, at man ikke turde haabe at faae bedre Plove indførte ved blot at uddele saadanne, men at man, for at opnaae

Diemedet, tillige maatte søge at overvinde Tjenestefolkenes Uvillie til Brugen af et nyt Redskab, har Selskabet foranstaltet Præmiepløininger i Landets forskjellige Egne. Hidtil ere ialt 11 saadanne Præmiepløininger afholdte, efter forud fete Kundgjørelser i Aviserne. Den første foretoges i Efteraaret 1820 ved Frederiksborg; den anden i Foraaret 1821 ved Esrom; den tredje i Efteraaret 1821 ved Roeskilde Kroe, den fjerde i Sommeren 1822 ved Castrupgaard paa Amager, den femte i October s. A. paa Kjøbmand Andr. Kornerups Mark ved Roeskilde, den sjette i Junii 1823 paa Pastor Rønnes Mark ved Lyngbye og den syvende i Efteraaret 1823 paa Kofkedals Mark ved Hirschholm. Om disse 7 Præmiepløininger er tilforn meddeelt Underretning i Landoeconomiske Tidender*).

Den ottende afholdtes den 1ste November 1824 ved Svinninge Kroe (paa Landeveien mellem Holbek og Kallundborg); ved denne Pløining indfandt sig 34 Concurrenter, som sædvanligt, hver med Svingsplov og 2 Heste; 11 Præmier bleve her uddeelte, nemlig:

Til Jens Nielsen, tjenende hos Kammerherre v.
Deurs til Frydendal . . . 40 Rbd.
— Søren Jacobsen, hos Forpagter
Madsen paa Bidstrupgaard . . 30 —

*) See 3die B. Pag. 240, 4de B. Pag. 216 og 5te B. Pag. 193 og 452.

Til Anders Pedersen fra Arnakkegaard	25 Rbb.
— Rasmus Larsen hos Kammeraad Wie paa Cathrinedal	20 —
— Anders Pedersen hos Kammerherre v. Deurs	15 —
— Peder Nielsen, Lærling under Land- huusholdningssekskabet, og paa den Tid tjenende hos Forpag- ter Bodenhoff paa Bidstrup-Las- degaard	15 —
— Jens Hansen hos Grev Lerche til Sæbyegaard	10 —
— Niels Hansen hos Forpagter Sach- mann paa Mineslyst	10 —
— Isaaeh Pedersen hos Forpagter Bodenhoff	10 —
— Huusmand Johan Lembcke fra Karbye	10 —

Desuden blev Peder Madsen fra Terslev (Fuglede Sogn) 15 Aar gammel, givet 2 Specier som en Opmuntring i Betragtning af det temmelig gode Arbeide, han, efter sin Alder, udførte med en nordamerikansk Plov.

Paa en ved denne Præmiepløining fremlagt Indbydelse til Bidrag til fremtidige Prøver af denne Art, tegnede sig adskillige af de Tilstedeværende for et Beløb af ialt 72 Rbb. Sedler, som strax erlagdes.

Ved den næste Pløining, som afholdtes i

Gyrstinge Sogn ved Ringsted den 30te October 1826, mødte 24 Pløiere, af hvilke efternævnte 6 modtog Præmie:

Rasmus Jensen Grøttrup hos Forpagter Bodenhoff paa Bidstrup-Lædegård 40 Rbd.

Stephen Jacobsen Langballe hos samme 30 —

Disse 2 Karle vare paa den Tid Lærlinge under Selskabet.

Niels Pedersen, tjenende hos Gaardmand Peder Olsen ved Jægerspris 25 —

Gaardmand Frederik Conradsen af Bensløv paa Grevskaftet Holsteinborg 20 —

Peder Andersen hos Forpagter Sachmann paa Mineslyst 15 —

Ungkarl Niels Hansen fra Stubberup paa Grevskaftet Holsteinborg . 10 —

Ved denne og de senere Præmiepløininger er ikke, saaledes som ved de tidligere, præsentet nogen Subscriptions-Indbydelse angaaende Bidrag, fordi man frygtede, at uagtet disse vare aldeles frivillige, kunde dog maaskee Adskillige, som ellers ønskede at bivaane Pløiningen som Tilskuere, afholdes derfra ved denne Maade at tilveiebringe en Deel af Omkostningerne, hvilke Selskabet saaledes i de sidste Aar alene har bestridt af egne Midler.

Den tiende Præmiepløining fandt Sted paa Edelgave Mark (Kjøbenhavns Amt) den 27de October 1827. Endskjøndt man i den Egn endnu ofte seer 6 Heste for Ploven, indfandt sig dog 22 Concurrenter. Sex Præmier uddeelttes, nemlig til:

Rasmus Pedersen, tjenende hos Gaardmand Peder Olsen i Jægerspriis Skov	40 Rbd.
Niels Jensen Hobde (Lærling under Selskabet) hos Forpagter Bordenhoff paa Bidstrupgaard . .	30 —
John Hansen hos Forpagter Holst paa Hegnsholt ved Fredensborg .	25 —
Peter Bloch hos Ritmester Beck i Vandløse	20 —
Hans Clausen hos Capitain M. Lütken paa Bellahøi	15 —
Morten Christiansen hos Stedfaderen Knud Henriksen i Ballerup . .	10 —

Den sidste Præmiepløining foretoges den 27de Junii 1828 paa Viborggaards Mark i Herlufsmagle Sogn ved Nestved, hvor der mødte 33 Concurrenter, af hvilke Efternævnte tildeelttes de ublovede 6 Præmier:

Niels Pedersen fra Jægerspriis Skov	40 Rbd.
John Hansen fra Hegnsholt ved Fredensborg	30 —

Frederik Conrad fra Bentsløv paa Grevs-	
skabet Holsteinborg	25 Rbb.
Lars Larsen, tjenende paa Søegaard	
ved Nestved	20 —
Lars Christensen fra Grønholt, Frede-	
riksborg Amt	15 —
Peder Jensen hos Møller Madsen paa	
Kattinge Værk ved Roeskilde .	10 —
Den næste Præmieløsning er paatænkt at foretages paa Holland *).	

*) I Anledning af Præmieløsningerne har Landhuusholdningssekskabets Præsident, Kammerraad Drewsen, meddeelt en Note, som det vil være passende her at hidsette:

Da Forslaget angaaende Præmieløsningerne gjordes, og antoges i Landhuusholdningssekskabet, maatte naturligviis det Spørgsmaal opkastes og afgjøres: Hvad agter Sekskabet egentlig at opnaae ved saadanne Løsninger? — Meningerne forenedes om, at Niemedet skulde være, at vække Sands for god Løsning ved at belønne de vigtigste Plovkarle, der ved disse Løsninger fremstillede sig, og da man var overbevist om, at den Karl, der pløiede bedst med den Plov, som vanskeligere styres, maatte i ethvert Tilfælde være den bedste Pløier, saa besluttedes, at kun Plove uden Hjul, de maatte forresten være danske som Vedkommende fandt for godt, skulde tillades Afgang til Præmieløsningerne. Man blev enig om og vedtog, at disse Løsningers Niemed aldeles ikke skulde være et Forsøg paa at faae den, formodentlig stedsvarende, Strid afgjort: Om Hjulploven eller Svingsploven fortjener Fortrinnet, der vel ogsaa allermindst paa denne Maade kunde endes, og at man skulde vogte sig for, ved at ville opnaae flere og heterogene Niemed, at forseile dem, man ansaae for de vigtigste — at belønne de bedste Plovkarle, og ved Præmiens Be-

tybhed at vække Lyst hos andre Karle, til at erholde en lignende Belønning. At Selskabet ikke forfeiler dette, sit Diemed, sees deraf, at ved de fleste af disse Pløininger har et betydeligt Antal Karle, endog fra flere Miles Afstand, indfundet sig, og pløiet, skjøndt vel neppe alle de Karle, der pløie med engelsk Plov i de Egne, hvor Præmiepløininger ere holdte, have faaet Tillæbelse af deres Herrer at fremstille sig. Li-geledes tør vel antages, at mangen Huusbonde, der gjerne vilde have Svingploven i Gang, har opnaaet dette ved at foreholde sin Karl, at han mueligen kunde vinde en Præmie, og at mangen Karl, der gjerne vilde vinde den, har overtalt en uwillig Huusbonde til at lade ham faae dette nyttige Redskab i Hænde. — Hvad Præmiepløiningerne forresten udrette, maa naturligtviis overlades Tiden at vise, og Selskabet har vist aldrig haabet, ved dem at gjøre Mirakler, der ingensteds ere mindre muelige end i Agerdyrkingen, hvor Forbedringer skulde indføres hos en Klasse, der staaer saa lavt i Cultur, og selgelig er eensidig og fordomsfuld.

Efter at have anført dette for at vise, i hvad Diemed Selskabet har foranstaltet Præmiepløiningerne, vil det ikke være upassende at tilføie nogle Ord, angaaende Indretningen af Pløiningerne selv. Det kan ei være skjult for Selskabet, at mange, og høistforskjellige Domme sæides derved; snart laadanne, der skjønnes sældte af fornuftige og dygtige Landmænd; snart laadanne, der bære det modsatte Præg, og i Almindelighed maae beklages, at de komme til Selskabet ad Dimveie, paa anden og tredie Haand, da de tværtimod burde sendes lige til dette, der, som er skjøndt, ei anseer sig for ufeilbart, men med Tak modtager, og ved sine Commissioner upartist undersøger ethvert Forslag, som, om det end ei vil-likes, med Naadehold og Sindighed besvares.

Det, hvorpaa Selskabet først maatte rette sit Diemed ved Pløiningernes Indretning var: at den Dom, der sældtes over Arbeidet, ei blot var upartist, men endog ansaaes at være dette. Man blev derfor enig om, at vælge 3 Bønder til

at sælbe Dommen, og de af Landhuusholdnings-selskabets Medlemmer, som overdroges Overop-sigten ved Pløiningerne, forenede sig om, for saa vidt de vare Agerdyrkere, ei at sende af deres Folk til Pløiningerne. — Det er ogsaa Selska-bet ubekjendt, at Tvivl om Upartistheden af Doms-mene er opkastet, og en Hovedbansselighed ved dette Foretagende er saaledes hævet. — Derimod har man ført Anke over, at de Præmier, der gi-ves, ere for store; men skulde Selskabet naae sit Niemed, maatte Præmierne vare lokkende, altsaa ikke smaae, og da disse i adskillige Aar sammen-bragtes ved Subscription af Mænd, som Sagen interesserede, saa har Selskabet endog kun til-deels bestridt dem. — Man har villet, at Tiden hvori Arbeidet forrettebes skulde komme i Bes-tragtning, og dette var ogsaa først Selskabets Mening. Men deels maatte man erkjende, at ved Begyndelsen af et Foretagende som dette, maatte Sagen ei gjøres for vanskelig eller com-pliceret for dem, der attraaede Præmien; deels kunde let mindre godt Arbeide, tilendebragt i kortere Tid, blive belønnet, og Hovedsiemedet forfeiles. Hvad Tiden angaaer, er den jo des-uden tilfældes for Alle, og tager den ene sig lang Tid, er jo saadant og den anden tilladt. Det skeer altsaa alle de Pløiere, der indfinde sig ved Præmiepløiningerne, lige Ret, og Spørgsmaalet kan ved disse aldrig være, om en Landmand vilde være tilfreds med at hans Karl udrettebe saa-meget, eller mindre dagligt Arbeide. I det Hele er Pløiningen et Arbeide, der aldrig bør over-iles, thi det er bedre at faae 6 Skpr. Land vel pløiet, end 1 Td. Land slet eller maadeligt pløiet, og derfor røbebe det kun liden Sands for Ager-dyrkningens sande Tarv, naar man ved een af Præmiepløiningerne vilde gjøre gjelbende, at en, naangiven, Bonde pløiede $1\frac{1}{2}$ Td. Land om Da-gen, og det uden at verle Hestene, thi enhver Agerdyrker, der hæver sig over det sædvanlige lave Trin, vilde nok frabebe sig denne Masse af Arbeide. — Imidlertid er dog denne Indvending blandt dem, der fortjene Opmærksomhed, og det har ogsaa allerede været omtalt, at naar Pløi-

ningerne engang igjen blive holdte i de Egne, hvor de før have fundet Sted og navnlig i laadanne, hvor godt Arbeide med Svingploven er almindeligt, vilde man lade Tiden afgjøre mellem to eller flere Pløiers lige gode Plovarbeide.

Man har dablet Karstiden, naar Pløiningerne finde Sted; men man har neppe Grund til denne Dabel. Førend Waarsæden er lagt, ville vist saa Herrer tillade deres Karle at indfinde sig. Efter at dette Arbeide er endt, er Jorden som oftest for fast til god Pløining, og kan i det høieste kun vel behandles af de bedste Svingplove. At pløie da, vilde være at tilstaae disse afgjorte Fortrin. Om Efteraaret kan ei tænkes paa Pløining før Vintersæden er saaet, og dette er i mange Egne sildigt nok. Paa hvad anden Tid kunne altsaa Pløiningerne finde Sted, end den, der i de sidste Aar er valgt?

Man har villet, at der skulde paalægges Plovkarlene, at forblive i Juren bag Ploven; ei at gaae ved Siden af den paa Landet. For at gjøre denne Fordring med Rette, maae Meningerne først enes om, hvilken af disse Plads er den rigtigste for Plovmanden. I nogle Egne af vort Land gaaer Plovkarlen paa Landet; i andre i Juren, han pløie forresten med Sving eller Hjulploven. Hvad Grund kan der da vel være til saa eensidigt et Forlangende? Det synes at burde være Plovkarlen tilladt at styre sin Svingplov fra hvilken Plads han lyst, naar han kun styrer den vel. Bore Bønder have, uden Anke, i Aarhundreder gaaet krogryggede bag deres lave Hjulplove, og i betydelige Aalsbrug, der kunde nævnes, og i hvilke Svingploven er i Gang, gaae Karlene paa Landsiden, fordi det antages, at Svingploven saaledes bedst styres, og Hestene lettest holdes i Orden, og i et passende Skridt.

Man er gaaet videre, og har villet nægte Præmiepløiningerne al Gavnlighed! Denne Mening, om den forresten virkelig grunder sig paa Overbeviisning, fortjener ikke Gjendrivelse. Det er betjendt hvilken Opmærksomhed og Deeltagelse Præmiepløiningerne vakte i England; til hvilke

Resultater de der have ført. Det factiske Reviis for deres Gavnlighed er der uimodsigeligen ført, og hvis de her virkelig skulde føre til et mindre heldigt Udfald, saa maa vist Grunden dertil mindre søges i Sagen, end i den Mangel af Aand for slige offentlige Foretagender, der maaskee er, og end mere har været vor Nation egen; i den Eyst, der hos Mange spores, til at dable uden selv at gjøre noget bedre. — Har LandhuusholdningsSelskabet foranstaltet Pløininger, der misbilligedes af nogle Landmænd — og en Deel af disse Pløiningers Omkostninger er, som sagt, ubredt af Mænd, der ikke undslog sig for en Udgift, hvorved de kunde naae et Niemed, som de billigede eller endog yndede — hvorfor sammentræde da ikke Mænd af den modfattede Mening, og vælge sig en Indretning, hvorved de mene, viskere at naae dette eller et andet Niemed, som synes dem bedre? Uden at opgive de Meninger, vi hylde, ville vi med Velbehag see anderledes tænkende Mænd arbejde for andre Meninger, paa anden Maade, og agte dem derfor. Tiden vil da lære, hvo af os, eller om nogen af os, have gaaet den rette Vej; og ere vi da hvad vi bør være: fordomsfrie Mænd, der ikke have vor egen, mod Samfundet ubetydelige, Personlighed for Nie, og som ene arbejde for Almeensagen, saa maae vore Meninger tilsidst forenes, og mueligen kunne vi da ad forskjellige Veie have naaet det af os alle attraaede gavnlige Maal. Det gjælder forresten om Præmiepløiningerne, som om saa meget Andet, at det er langt lettere at dable end at besidde Kraft og Kundskab til at sætte noget bedre i Stedet.

Det er mueligt, vel endog rimeligt, at flere Indvendinger end disse kunne gjøres eller gjøres mod Præmiepløiningerne; men de her anførte ere de, der hidtil ere komne til Selskabets Kundskab. Enhver Meddelelse, der kunde lede til at gjøre Pløiningerne mere gavnlige, vil med Tak modtages af Selskabet, og naar den findes grundet, og ei stridende mod Hovedsiemedet, vist benyttes.

(Slutningen af denne Oversigt følger i næste Hefte).